ДО НАУЧНОТО ЖУРИ
По процедура за защита на дисертационен труд
тема « ***Проблеми на Международното частно право в областта на международния автомобилен превоз на товари в българското международно частно право»,*** представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор” от докторанта ***Мадлен Кавръкова***
Научен ръководител-
проф. дюн Цветана Каменова

Р Е Ц Е Н З И Я
от
доц.д-р Пламенка Маркова
от Института за държавата и правото, БАН

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед №РД-09-27/15 04 2015 г. на директора на Института за държавата и правото съм определена за вътрешен член на научното жури за за защита от задочния докторант Мадлен Раденкова Кавръкова-Хазаросян на дисертационен труд на тема „ Проблеми на Международното частно право в областта на международния автомобилен превоз на товари в българското международно частно право”, представен за присъждане в Института за държавата и правото на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6 „Право” (международно частно право). На първото заседание, което се състоя на 21 април 2015г., съм определена за рецензент на представения дисертационен труд.

Адвокат Мадлен Кавръкова е зачислена като задочен докторант през 2006 г. Със заповед 185/2010 г. тя е отчислена с право на защита. Спазени са изискванията относно хода на процедурата.

1. Предмет на рецензията е представеният дисертационен труд и четири научни статии, свързани с темата, публикувани в сп.» Правна мисъл», в Сборника «Научни трудове на Института за държавата и правото» и в Сборник «Правната наука,традиции и актуалност», Университетско издателство » Паисий Хилендарски» 2012 г.

Дисертационния труд обхваща198 страници, както списък на използваната литература и на цитираните съдебни решения. Списъкът на използваните съчинения на български език съдържа 31 заглавия, а на чужди езици обхваща 15 заглавия. Използваните съчинения са коректно цитирани. Представен е и автореферат, който дава точна представа за научното изследване и приносните моменти в него.

2.Темата, на която е посветена дисертацията, е актуална. Актуалността е обусловена от разширяващото се приложение на Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на товари в мултимодалния транспорт и усложняващото се взаимодействие с останалите международни транспортни конвенции и европейското международно частно право в новите условия на икономическа интеграция..

Дисертационният труд е първото в българската правна литература цялостно самостоятелно изследване на договора за автомобилен превоз на товари в международното частно право на България. Предмет на изследването са международната компетентност на съдилищата при спорове, произтичащи от договора за международен автомобилен превоз на товари и на приложимото право, както и празнотите в уредбата на тези въпроси.

3. Структурата на изложението включва увод, четири глави и заключение.

В увода дисертантът изяснява предметния обхват на изследването, както и поставените цели и задачи- стр. 9-10. Посочени са основните използвани методи и е представена структурата. Отразени са основните изводи.

Глава Първа Тук авторът разглежда някои общи въпроси на конвенцията *CMR*-исторически бележки, обхват съгласно чл. 1; разширението на обхвата съгласно чл. 2 и последиците от него, и съотношението на CMR с правото на ЕС. Специално внимание е отделено на Регламент 1215/2012 г. относно компетентността , признаването и и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела и Регламент 593/2008 г. относно приложимото право към договорните задължения. Анализирано е развитието на уредбата относно специалната юрисдикция в Брюкселската конвенция (чл. 57), Регламент 44/2001 и Регламент 1215/2012 г.

Поставен е и въпросът за влиянието на правото на ЕС при определяне на автономната правна квалификация на отделни понятия в конвенцията, като разглеждането му е извършено в другите глави

Първа глава има предимно теоретичен характер. Някои от въпросите не са напълно изяснени-например характеристиката на чл. 1 от конвенцията като стълкновителна норма, която освен че определя приложното поле *ratione materiae*, също така определя и обсега *ratione loci.*

Глава Втора.Определяне на компетентен съд при спорове, произтичащи от договора за превоз на стоки. Тук са разгледани някои общи положения от уредбата на международната компетентност Регламент 44/2001 и Регламент 1215/2012 и според CMR.Особено внимание е отделено на пророгационната клауза по чл. 31 CMR и на субсидиарното приложение на европейските източници.разгледан е въпроса за действието на пророгационната клауза при рамкови споразумения и отделни договори за превоз,сключени в изпълнение на това рамково споразумения; спецификите на договора за международен превоз на товари и се анализира съдебната практика по тълкуването на отделни разпоредби на Брюкселската конвенция и на Регламент 44/2001 г. В отделни параграфи е разгледана уредбата на насрещния иск при наличие на пророгационна клауза; подсъдността по местожителството на ответника, на висящия процес и на регламент 1215. В последния случай отново се поставя въпроса за автономната квалификация на понятия, които ще определят приложимостта на различни разпоредби от регламента. На последно място се разглежда въпросът за скритото стълкновение между Регламент 1215 и CMR. Тук работата съдържа позоваване на най-новата практика на съда на ЕС, дело C-533/08, TNT Express Netherlands.

Глава трета е посветена на квалификацията и сравнителноправния анализ на договора за превоз и спедиционния договор. Квалификацията е основен класически проблем на международното частно право, поне в системите, които разчитат на стълкновителните норми, използващи правни понятия или категории от една страна и локализиращи елементи от друга, определяни като фактори на привързване. Ролята на автономната квалификация е свързана с международния елемент и особеностите на международното частно право, както и изграждането на единна система по тълкуването и прилагането на нормативните актове на ЕС. На сравнителноправния анализ се посветени няколко параграфа, които водят до извода за необходимостта от

автономна квалификация, която да прави приемливо за ЕС значението на понятието договор за международен автомобилен превоз.

Глава четвърта разглежда въпросите на приложимото право в регламент 593/2008 г. и в CMR. Специалните стълкновителни норми на конвенцията се предвидени в отделни случаи, по които не е постигнато съгласие за преки норми, които преобладават-чл. 16, ал. 5, чл. 20, ал. 4 и др.в параграфа посветен на Р 593 е разгледана връзката между регламента и конвенцията, възможността за избор на приложимо право от страните; обективно приложимото право към договора за превоз, когато няма осъществен избор от страните.Отделено е място и на различията в уредбата на Римската конвенция за приложимото право и Регламент 593-териториалниприврьзки, място на предаване и на доставяне на товарите и отклоняващата формула-явната връзка с правото на държава, различна от определената според чл. 5 ал. 3 от регламента. Накрая е разгледано приложимото право при мултимоделните превози и съдебната практика по прилагането на CMR при мултимодални превози.

В заключението са представени изводите на автора.Тя намира, че при евентуална ревизия на конвенцията трябва да се внесат уточнения в разпоредбите на чл. 1 и чл. 2 относно обхвата, които сега създават известна несигурност в търговския оборот. Друг важен извод е свързан с квалификацията по предмета на конвенцията-напр. договора за превоз и възможностите за приравняване на спедиционния договор към договора за превоз.

Авторът предлага присъединяване на ЕС към конвенцията, което би довело до компетентност на Съда на ЕС да тълкува разпоредбите на конвенцията, като то би било задължително за държавите членки на ЕС.

Накрая, по отношение на мултимодалните првози авторът предлага изменение във вътрешното право на обща норма, която да урежда договора за превоз на товари с различни превозни средства в Търговския закон.

4. *Научните приноси* на рецензирания труд са ясно различими и многобройни. Най- напред – трудът е първото и единствено цялостно, всеобхватно и специализирано изследване на уредбата на международния договор за автомобилен превоз на товари и в този смисъл запълва една значителна празнота в академичните публикации в сферата на международното частно право. Практико-приложното значение на работата се доказва от многобройните дела, които се разглеждат от българските и европейски съдилища, възникнали от международните автомобилни превози на товари самостоятелно или като част от мултимодалния транспорт.

Второ, авторът е направил обстоен и систематизиран анализ на действащите международни и европейски правни актове, разкрил е празнотите и необходимостта от евентуални изменения в тях.

Трето, предложените възгледи за квалификацията в областта на международния транспорт биха позволили на автора или други автори да развият в теоретичен план проблема за автономната квалификация като част от развиващото се европейско международно частно право, което може би ще доведе до обща уредба на основните въпроси като квалификация, препращане, обществен ред и др.

Четвърто, критикувайки аргументирано част от националната съдебна практика и действащо законодателство, авторът предлага разрешения за промяна de lege ferenda. Българският законодател може да обсъди предлаганата промяна във вътрешното българско търговско право и да прецени необходимостта от възприемането й.

5. Към дисертационния труд имам някои критични бележки и възражения, които не променят общата оценка на неговите преобладаващи приносни качества, но могат да бъдат отправна точка на автора при бъдеща по-нататъшна работа по темата. Те са свързани с повишаване на теоретичния анализ на някои разпоредби на международните източници, както и на българския Кодекс за международно частно право /чл. 39/. Тези препоръки имат второстепенен характер и не намаляват неговата стойност.

Цялостният прочит на дисертационния труд води до извода, че докторантът има задълбочени познания по международно частно право и способност за самостоятелни научни изследвания, **С**труктурата на дисертационния труда обхваща всички елементи, които посочената разпоредба на правилника изисква а постигнатите в предложения дисертационен труд резултати представляват оригинален принос в българската правна наука, поради което следва да му се даде обща положителна оценка.

В заключение следва да се подчертае, че в случая са налице законовите условия за придобиване от кандидата на образователната и научна степен „доктор“**,** посочени в чл. 6 ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и в чл. 27 ал. 1 от Правилника за прилагането му.

Поради това давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на дисертационния труд на Мадлен Кавръкова-Хазаросян и с дълбоко убеждение предлагам на научното жури да вземе единодушно решение, с което да й присъди образователна и научна степен «доктор» по професионално направление 3.6 „Право" – международно частно право.

София 20 май 2015 г. ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ-РЕЦЕНЗЕНТ

Доц. д-р Пламенка Маркова